

Uffe Ellemann í Føroyum m.a. í NATO-ørindum

— Eg eri ikki komin higar fyrri at agitera men fyrri at upplýsa, sigur danski uttanríkisráðharrin.

Samstundis sum tíðindi ganga um, at sovjetiskir kavbátar hava «eyguni» eftir Føroyum — vitjaði danski uttanríkisráðharrin í Føroyum — fyrri at kunna føroyingar um trygdarpolitikk og um týðningin av at vera í NATO.

— Eg havi fingið at vita, at hetta er fyrstu ferð, at ein danskur uttanríkisráðharri er á vitjan í Føroyum — og tað haldi eg er eitt sindur legið. Tí tann danski uttanríkisráðharrin er eisini føroyskur uttanríkisráðharri, segði danski ráðharrin í uttanríkismálum, Uffe Ellemann-Jensen á einum tíðindafundi í Havn týsdagin.

Danski uttanríkisráðharrin hevur vitjað ymsa staðni í Føroyum hesar seinastu dagarnar. Vitjan hansara er ein liður í eini rundferð til londini í Norðuratlantshavi. Hann hevur júst vitjað í Íslandi og skal eisini vitja í Grønlandi.

Uffe Ellemann-Jensen sigur, at vitjan hansara í Føroyum hevur havt

tíðindi endamálið. Fyri tað fyrsta at kunna seg sjálvum og sínar embætismenn um føroysk sjónarmið og um trupulleikar í Føroyum. Harnæst at greiða føroyskum politikarum frá aktuella spurningum í felags uttanríkispolitikkini hjá Danmark og Føroyum.

Eystur-vestur!

Danski uttanríkisráðharrin hevur lagt stóran dent á at greiða frá stóðuni millum Vestanlond og Eystanlond hinumegin.

Um víðurskiptini millum eystur og vestur, sum tíðanverri eru versnað, um trupulleikar, sum Vestanlond hava at dragast við, um NATO, um møguleikarnar fyrri avvápnar, um

EF og um grønlandska ynskið at sleppa úr EF.

Hvat víðvikur føroyskum víðurskiptum, hevur Uffe Ellemann-Jensen serstakliga kunnað seg við fiskivinnu- og spurningar, sum uttanríkisráðið umsitur. Eitt nú spurningin um rættindini til ríkidømi í havbotninum.

Uppá fyrispurning, um nóg nógv verður gjørt frá danskari síðu at hava eftirlit við og kanna tey mongu sovjetisku skipini, ið koma í føroyskan sjógv, segði danski uttanríkisráðharrin, at tað hevur stóran týðning, at allar upplýsingar koma fram í dagsins ljós um, hvat fyriferst eitt nú kring Føroyar.

— Ein av orsøkunum til minna vitjan er eisini at eg skal greiða so gjølla sum til ber frá aktuella trygdarpolitikkini. Og víðari sigur hann:

— Tað er greitt, at sovjetiska kavbátavirksemið við stendur Noregs og Sveriki ger stóðuna millum Eystur og Vestur meira ótrygga. Og tað er

eisini vert at merkja sær, at eisini aðrastaðni í Norðanlondum er ein varugur við sovjetiskt kavbátavirksemi — uttan at mæti nyttist at siga meira gjølla um hvar (her sipaði uttanríkisráðharrin til føroyskan og grønlandskan sjógv, blaðm.)

Støðin á Sornfelli

Uppá fyrispurning um hann við hesum vildi vísa á týðningin av, at NATO-STØÐIN í Føroyum verður nútíðansgjørd, segði Uffe Ellemann-Jensen m.a.:

— Føroyar liggja á klóttini, og her eru øll lond bundin av tí, sum fyriferst kring tey. Tað er min áskoðan, at føroyingar kunnu ikki fjala seg burtur og siga «vit eru ikki til, at vit vilja ikki blandast uppi tað, sum Eystur og Vestur stríðast um». Tí er tað mín uppgáva sum uttanríkisráðharri — eisini fyrri Føroyar — at koma við teimum upplýsingum, sum eru

— Eg haldi, tað er rætt at kunna føroyingar um uttanríkismál, tí eg eri uttanríkisráðharri bæði hjá føroyingum og donum.

neyðugir í hesum sambandi.

Kavbátavirksemi

Uttanríkisráðharrin var eisini spurður um, hvat hann hevur at siga til tær radioantennurnar, sum eru funnar við Føroyar og Grønland og sum stava

frá sovjetiskum kavbátum.

— Vit vita, hvaðani tær koma frá, og hvat tær hava verið brúktar til. Men vit vita ikki, hvar tær hava slitið. Men hetta er ein litil «brikkur» í einum sera óhugnaligum mynstri, sum er í ferð við at vísa seg.

Framhald á síðu 8

Rentur og avdráttir av uttanlandslánum ikki goldið í 3 ár

Fyrispurningur til Tórbjörn Poulsen, landsstýrismann

Tingið er nú farið undir tingsetuna aftaná sjálva ólavsoðuhátíðina. Løgmaður hevur hildið ólavsoðureðu sína sum vanligur síður er á ólavsoðu. Í røðuni greiddi hann frá tí, sum er fyrifarið seinasta árið, hvussu til stendur í føroyska samfelagnum, og hvussu útlitið er fyrri framtíðini.

Ein av tingmonnum javnaðarfloksins hevur á tingfundi sett Tórbjörn Poulsen, figgjarmálaráðharra, nakrar fyrispurningar, sum hava tilknýti til tað, sum lögmaður segði í síni røðu á ólavsoðu um uttanlands skuldina:

Fyrispurningur til Tórbjörn Poulsen, landsstýrismann.

1. Løgmaður upplýsir, at rentur og avdráttir av uttanlandslánum ikki er goldin í 3 ár. Er hetta so?
2. Um so er, hvussu er tá undirskotið millum innflutning og útlutning figgjað?

3. Eru tað landskassin, kommunurnar ella teir privatu, ið ikki gjalda renturnar av uttanlandslánum?
4. Hvussu er býtið millum kommunurnar, landskassin og teir privatu víðvikandi uttanlandslánum?
5. Hvarjar veðhaldsskyldur hevur landskassin í

samband við uttanlandsskuldina?

Viðmerkingar:

Sum øllum kunnugt, so hevur tað verið neyðugt fyrri føroyingar at lána pening uttanlands. Hetta hevur í mongum føri givið møguleikar fyrri stórar útbýggingar bæði á sjógv og á landi.

Tó so átti at verið, at

framleiðslan skuldi kunna goldið í minsta lagi renturnar av teimum lánum, ið tikin verða uttanlands.

Í lógmansrøðuni á Ólavsoðu verður upplýst, at so er ikki, og tað so langt ifrá. Har verður sagt at uttanlandsskuldin veksur heilt automatiskt. Hetta stendur skrivað á síðu 6 í lógmansrøðuni, nevnlaga soleiðis:

Eitt annað mál fyrri figgjarglugu gongdini er gjaldsávnaðahlið ella vøxturin í netto uttanlandsskuldini.

Hóast hetta úrlitið í landskassaroknskapinum, hóast framd tiltøk, sum hava havt positivt árin, so er uttanlandsskuldin ókt munandi eisini tey seinastu næstan 3 árin, orsøkin er at tey framdu tiltøkini hava gjørt okkum forar fyrri at unnvera peningartilskot frá lántøku uttanifrí fyrri at reka og víðlíka-

halda samfelagið. Men tiltøkini böttu ikki so mikið um, at vit kundu gjalda rentur og kurstap av lánum sum longu vóru upptikin, fyrri ikki at tala um avdráttir.

Rentur og kurstap av uttanlandsskuldini frá 1980 kosta tey 3 árin 1981, 1982 og 1983 ímillum 650 og 700 milljónir krónur.

Hesar útreiðslur verða debiteraðar okkum heilt automatiskt við hesari upphædd uttan at eitt oyra afturat kemur í kassan til nýtslu ella ilogur.

Vegna tað, at mong uttan iva hava fingið ta fatan, at landskassin ikki hevur verið og ikki er forur fyrri at gjalda rentur

av teimum lánum, sum landskassin hevur uttanlands, má tað haldast neyðugt at tingmenn fáa meiri nágreiniliga at vita um hesi víðurskipti.

Tað er av stórum týðningi eisini at fáa upplýst hvussuleiðis býtið av uttanlandslánum er millum landskassa, kommunur og tey privatu.

Av tí at landsstýrismenninir júst hava havt hesi víðurskipti á lofti í samband við at teir hava gjørt lógmansrøðuna 1983, má haldast at figgjarmálaráðharrin væl er forur at svara omanfyri standandi spurningum rættuliga skjótt.

A loftingi, 1. august 1983
Jørgen Thomsen